

DOI 10.31558/2519-2949.2018.3.18

УДК 32.019.5:[81'42:808.51(477)-057.177.1]

Кривенко С. О., Львівський національний університет імені Івана Франка

**МОТИВИ ТРАГІЧНОСТІ ТА КОМІЧНОСТІ В СУЧАСНОМУ
ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ УКРАЇНИ**

У статті проаналізовані поняття стилю та жанру політичного дискурсу, обґрунтована доцільність дослідження цих понять в межах сучасної політичної науки. Автор виділяє основні ознаки жанру та стилю політичних промов Президента України Петра Порошенка на підставі дослідження виступів до Дня незалежності України 2014–2017 років. Виявлено, що вони мають ознаки, властиві політичній мові під час конфлікту. Також аналіз промов П. Порошенка дав підстави виділити такі ознаки стилю Президента: наявність метафорики («маючи за плечима власний двадцятип'ятирічний досвід, із юності вступаємо в куди відповідальніший час зрілості»); використання слів-символів, що мають позитивну конотацію та виступають орієнтирами для розвитку держави («свобода», «незалежність тощо»); історичні категорії використовуються з метою політичного міфотворення; наявність релігійної метафорики («колективний гріх», «гріх еліти спокутувати перед народом»); інтертекстуальність (або цитування); використання гасел; послугування ярликами для дискредитації опонентів; вживання культурних кодів («хата скраю», «українська родина» тощо). Окремо в статті аналізується ознака трагічності як жанрова властивість та стилістичний вибір автора текстів, виділені її критерії та описані її можливі впливи на політичну аудиторію. Розглянуто механізми героїзації як елемента трагічності, присутні в політичному дискурсі. Також у статті досліджуються мотиви комічності в політичному дискурсі, що описуються в контексті розвитку демократії. У статті висловлене та обґрунтоване твердження, що в умовах демократії консерватори або представники влади використовують механізми висміювання для того, щоб дискредитувати конкурента. Формується припущення, що ефект комічності використовують для того, щоб позбавити впливу певних ідей, адже неможливо ставитися серйозно до того, з чого сміються, натомість ефект трагічності задіюють тоді, коли потрібно спровокувати активну політичну реакцію в аудиторії.

Ключові слова. Політичний дискурс, гасла, комедія і трагедія, жанр політичного дискурсу, стиль політичного дискурсу, медіаналітика, медіакомунікації.

Вивчення політичного дискурсу – сьогодні важлива частина політичної науки, бо, зокрема, уможливує новий погляд на політичні конфлікти, в яких пропаганда та інформація стають зброєю. Також важливо розуміти, які фрейми (наприклад війни) здатна формувати політична влада в час, коли потребує легітимації (зокрема тоді, коли захист прав людини вважається пріоритетним завданням демократичної держави). З огляду на те, що легітимація, ідентифікація та мотивація до політичної дії відбуваються в результаті комунікації, всі аспекти політичного дискурсу потребують детального висвітлення.

Метою статті є виявити специфічні ознаки українського політичного дискурсу, що твориться в умовах конфлікту (2014–2017 рр), та проаналізувати трагічність і комічність як його жанрові й стилістичні особливості.

Відстоюючи ідею, що політологи повинні зайняти свою нішу в дослідженні цієї проблематики, зазначимо: взаємозв'язок між політичною владою та методами її здійснення, з-поміж яких і методи мовного переконання, цікавили тих, кого вважаємо основоположниками політичної науки, передусім Платона, Арістотель, майстрів античної риторики, зокрема Цицерона. В політичній науці ХХ століття, після так званого лінгвістичного повороту та артикуляції ідеї, що дослідження мови й дискурсу як певної символічної дійсності необхідні, до цієї проблематики звертаються Волтер Ліппман, Гарольд Ласвел, Віктор Клемперер, Хосе Ортега-і-Гассет, Ернст Кассіер, Умберто Еко, Тен ван Дейк, Річард Андерсон, Джордж Лакофф та інші.

В Україні проблеми стилістики та жанру політичного дискурсу не знайшли на разі свого достатнього політологічного висвітлення, натомість на цю проблематику радше звертають увагу лінгвісти: Григорій Почепцов, Ольга Чорновол-Ткаченко, Світлана Романюк, Катерина Серажим а та інші. Але при дослідженні суто лінгвістичному з поля зору випадають важливі дискурсивні питання, зокрема конструювання політичної дійсності, формування ментальних моделей,

моделювання громадянської поведінки тощо, тобто в результаті цього зникає можливість повною мірою проаналізувати політичну дійсність.

Обґрунтовуючи актуальність дослідження мовного символізму, важливо згадати концепцію символічної політики, яку в другій половині ХХ століття запропонував американський учений Мюррей Едельман. На думку М. Едельмана, існує два виміри, до яких належать усі політичні події та вчинки: інструментальний вимір та експресивний вимір. До інструментального належить фактична імплікація політичної події або політичного вчинку, тобто цей вимір має політичне номінальне значення, експресивний вимір означає пояснення політичної події або політичного вчинку, тобто має політичне символічне значення. М. Едельман зазначає, що політичні дії обов'язково створюють уявний політичний світ [15, с. 134].

З огляду на це стає очевидним: тексти, в яких формується «політичне пояснення» певних фактів, що врешті творить і мисленнєві конструкції суспільства й визначає специфіку колективної свідомості загалом, досліджувати необхідно. Як і всякому тексту, «політичному поясненню» властиві стиль, як авторська ознака, та жанр, як ознака певного контексту мовлення та текстового функціонального призначення.

Філософ Михайло Бахтін визначає мовний жанр типовою структурою мовного цілого. Він зауважує: є три моменти – тематичний зміст, стиль і композиційна побудова, – що нерозривно пов'язані в цілому висловлюванні, їх однаковою мірою визначає специфіка сфери спілкування. Кожне окреме висловлювання, звичайно, є індивідуальним, але сфера використання мови виробляє свої відносно стійкі типи таких висловлювань, що їх називаємо мовними жанрами [3].

У науковій літературі існують різні визначення жанру. Л. Шибаєва пропонує аналізувати його в найзагальнішому сенсі – як форму відображення дійсності. В. Карасік вважає жанр стандартною мовною формою передачі типізованого змісту [9].

На думку голландського вченого Тена ван Дейка, жанр політичного тексту – це спосіб текстової реалізації в дискурсі як у формі соціальної взаємодії [4, с. 57]. Науковець наголошує, що вибирати тип або жанр дискурсу може комунікант, наділений більшою владою.

Отже, жанр є типовою для політичної сфери формою побудови висловлювань, стандартний каркас, на який мовець нанизує повідомлення, керуючись знаннями про правила спілкування в цій сфері та інтуїцією [12]. Ці правила узгоджуються також з очікуваннями слухача щодо структури й змісту тексту, які залежать від обставин комунікації.

Незважаючи на різноманітність підходів до класифікації політичних жанрів (усні та письмові зокрема), інституційні тексти (чи офіційні) варто розділити на дві основні категорії: регулятивні (тексти офіційних документів, законів та інших норм), яким властиві фахова лексика, закріплення значення символів та загальнообов'язковий характер, і легітимізаційні, що повинні переконувати адресата в доцільності змінити чи зберегти політичний порядок, політичні символи та статус-кво суб'єктів політики (до них належать, зокрема, тексти промов, звернень, дебатів, тобто всі тексти, актуалізовані політичними суб'єктами в процесі боротьби за владу).

Тексти, які аналізуються в статті, за жанром – легітимізаційні, що належать до експресивного виміру політики, це – промови, висловлені Президентом України Петром Порошенком з нагоди дня Незалежності впродовж 2014–2017 років. При цьому аналіз дав підстави виділити таку жанрову структуру текстів:

- вступ, що передбачає звернення до присутніх (у цій частині, передусім, розшифровується прямий адресат тексту). Часом після звертання слідує цитата (хоча 2014-го року цитата передувала звертанняю);
- наступна – основна частина, в якій йдеться про виклики й здобутки, з якими довелось зіткнутися впродовж минулого року; тут також має місце апеляція до історичної зумовленості дня Незалежності, тобто до спільних цінностей;
- артикуляція основного повідомлення, актуального з огляду на ситуацію («Тільки ціною колосальних надзусиль всього народу зможемо захистити Незалежність, життя і безпеку кожного, наше право вільно жити на своїй українській землі» (2014) [5], «Україна виконала ключові положення мирних домовленостей. Те саме і Україна, і наші європейські партнери, і весь світ очікують й від російської сторони та їх поплічників: не гратися з угодами, а виконувати їх» (2015) [7], «наш парад – це сигнал і ворогу: українці серйозно готові й надалі боротися за свою незалежність», 2016 [8]);
- завершуються виступи подякою військовим, зверненням до релігійних мотивів або констатацією всезагальності свята, а в кінці – кількаразове повторення слова «Слава» («Слава

українському війську! Слава Збройним Силам України! Слава українському народові! Україні – слава» [6], 2017).

Стиль своєю чергою – це індивідуальна ознака тексту. Стилїстика вивчає явища мовної виразності з погляду їхнього емоційного змісту, тобто відповідає на питання, як за допомогою мови виражати почуття і як явища мови впливають на сферу почуттів [10]. Стиль формують багато соціально-особистісних факторів. Вдалим, на думку Г. Ласвела, є визначення Бюффона: «Стиль – це порядок і рух, якими наділяють свої думки». Намагаючись замінити двозначні слова «порядок і рух», Г. Ласвел пропонує своє визначення: стиль мови політики – це організація частин, з яких складається політична комунікація [1, с. 20].

Досліджуючи стилі політичної комунікації, Г. Ласвел дійшов висновку, що стиль – обов'язковий атрибут будь-якої конфігурації сенсу в усякому процесі спілкування. Він становить собою сукупністю символів і знаків, що є елементарними частинками комунікації і свідченням завершеної послідовності [1, с. 39].

Можна також використовувати поняття ідіостилю. Ідіостиль або ідеолект – це система асоціативно-смыслових полів, що характеризують когнітивний рівень мовної особистості; сукупність мовно-виражальних засобів, що виконують естетичну функцію та вирізняють мову окремого мовця з-поміж інших; особливість концептуалізації світу автором тощо [11].

Аналіз промов П. Порошенка дав підстави виділити такі ознаки ідіостилю Президента:

- присутня метафорика («маючи за плечима власний двадцятип'ятирічний досвід, із юності вступаємо в куди відповідальніший час зрілості» [8]);
- використання слів-символів, що мають позитивну конотацію та виступають орієнтирами для розвитку держави («свобода», «незалежність», «політична нація», «патріотична родина»);
- історичні категорії використовуються з метою політичного міфотворення;
- релігійна метафорика («колективний гріх», «гріх еліти спокутувати перед народом» [8]);
- інтертекстуальність (цитовання «авторитетів», з-поміж яких В. Маяковський, Е. Ренан, В. Чорновіл, Л. Гузар, П. Тичина);
- використання гасла («дивимося в майбутнє і йдемо вперед» [7]);
- послуговування ярликами для дискредитації опонентів («нав'язана Україні ззовні криза є штучною, рукотворною, сконструйованою в російських владних кабінетах і військових штабах» [7]);
- присутні культурні коди («хата скрау», «українська родина»).

В процесі комунікації основним завдання автора є залучити адресата, тобто створити такі умови, щоб повідомлення, яке кодується, було правильно розкодоване слухачем / читачем. У цьому процесі важлива зокрема емоційна складова, яка може занурюватися в мотиви та загальний настрій трагічності або комічності.

При цьому трагічність та комічність проявляються в жанрових ознаках – як загальних правилах створення відповідного тексту та розгортання його наративу, і доповнюється стилістичними – через поодинокі звороти та висловлювання з боку автора (конотаційні ознаки метафор, порівнянь тощо).

На думку Арістотеля, трагедія – це витонченою мовою відтворення серйозної і закінченої дії, що має певний обсяг; відтворення не розповіддю, а дією, яка, викликаючи жаль і страх, спричиняє катарсис [2, с. 7], – пише Арістотель. Метою трагедії є зобразити дію, а не властивості людини. Трагедія відтворює таку дію, що викликає страждання і жаль. Трагічні події розгортаються між близькими, наприклад, якщо брат уб'є брата, син – батька або мати – сина [2, с. 17].

Так, зі слів П. Порошенка, трагедія України полягає в протистоянні з країною, що впродовж тривалого часу трактувалася братньою: «Постійне озирання на Москву та віра в міфічне братерство; патерналізм та соціалістичні стереотипи міцно сиділи в свідомості суспільства, гирями висли на ногах і заважали рухатися вперед» [8], – сказав П. Порошенко 2016 року.

Також трагічними зображаться події на Сході України, коли частину українців від'єднали від більшої частини держави: «Це Кремль сприймає землю українського Донбасу як театр бойових дій, а мешканців регіону – як гарматне м'ясо для задоволення своїх імперських амбіцій. А для нас ви – наші, рідні, близькі, тимчасово розлучені зі своєю українською родиною. Родиною, яка обов'язково об'єднається і зустрінеться разом за святковим столом» [8].

Звертаючись до мотивів трагічності, автор використовує також культурні коди – тобто повідомлення, які може правильно зчитати лише представник певної культури»: «українська родина», «святковий стіл». Ці коди – символічні висловлювання, що вкорінилися в українській культурі та відображають уявлення про добробут, злагоду, співжиття.

Трагічність присутня і в мотивах героїзації політичних суб'єктів. Зокрема йдеться про героїзацію військових та волонтерів, що взяли участь у військовому протистоні на Сході України, яке розпочалося 2014 року.

Мотиви героїзму в промовах Порошенка виглядають так:

- 2014 року: «Переконаний: битва за Україну, за Незалежність завершиться для нас успішно – завдяки загальнонаціональній солідарності, помноженій на мужність та героїзм наших воїнів [5]. (слова «герой», «героїзм», «героїчний» використовуються три рази);
- 2016: «Вічна пам'ять героям, які полягли в боях за нашу вільну, незалежну Україну» [8] (герой та спільнокореневі слова використовуються шість разів);
- 2017-го «герой» або «героїчний» використовують чотири рази – «Ми схилиємо голови перед пам'яттю героїв, які віддали свої життя за мирне майбутнє України» [6].
- Лише 2015 року Петро Порошенко жодного разу не згадав про героїв.

Герой тоді стає героєм, пише Г. Почепцов, коли при зіткненні з небезпекою обирає варіант правильної поведінки: або перемога, в результаті чого людина виходить з небезпечної ситуації переможцем, або жертва. В цьому випадку герой жертвує своїм життям, ніби припиняючи своє земне існування, але продовжує його вже в героїчній площині [14, с. 236]. Видно, що герой з уст Петра Порошенка часто той, хто загинув. І рідше героїчність пов'язується з тими, хто продовжує служити в лавах української армії, хоча і це має місце: «Шановні воїни! Ви героїчно проявили себе, обороняючи рідну українську землю» [8], – сказав П. Порошенко 2016 року.

Героїчність і трагічність нерозривно пов'язані. У праці «Роздуми про Дона Кіхота» іспанський вчений Х. Ортега-і-Гассет зазначає: «Я далекий від того, щоб шукати витоки трагічного у фатумі, та для героя головним є бажання мати трагічну долю. Саме тому, якщо подивитися на трагедію під кутом зору споглядального життя, вона видається фальшивою. Усі страждання породжені тим, що герой не хоче відмовитися від своєї ідеальної участі, своєї уявної ролі, яку він сам собі обрав. Можна сказати, що актор у такій драмі парадоксально виконує роль героя, який своєю чергою виконує трагічну роль, яку він обрав цілком серйозно. У всякому випадку, саме власна забаганка започатковує трагічний процес. І оце «бажання» творця нового стану реальності, яка існує тільки для нього – трагічний порядок – є, звичайно ж, фікцією для тих, хто існує й бажає лише того, що є природною потребою, та вдовольняється тим, що є» [13, с. 178–179].

Ці ідеї можна застосувати до нашого дослідження в тому аспекті, що політичний спротив трактують героїчним одна зі сторін конфлікту та її союзники, натомість противники намагаються перетворити цей політичний спротив на комічний прояв характеру суб'єкта (саме так намагається працювати пропаганда в умовах конфлікту, зокрема це добре видно на прикладі протистояння ОУН та радянської влади, коли пропаганда мала вияв і гумористичних фейлетонів Остапа Вишні).

«Плебей, що живе всередині нас, найбільше ненавидить те, що йому здається амбіційним. Саме тому герой завжди за два кроки не від того, щоб наразитися на лихо, – а це й означає для нього піднятися до нещастя, тобто до вершини трагедії, – а від того, що ризикує виглядати смішним. Афоризм «від високого до смішного один крок» виражає саме оцю небезпеку, яка від самого початку тяжіє над героєм. Горе тому, хто не зумів беззастережно переконати у своїй величч, довести, не полишаючи сумніву, власну непересічність, обґрунтувати свої претензії бути не таким, як усі, «як це зазвичай буває» [13, с. 181–182].

Так, в промовах П. Порошенка «ворог», «Росія», ЛНР та ДНР мала би виглядати комічно: «Найменше, чого хоче Росія, так це успішної України. Наче вона взагалі ніякої України не сприймає. І тому в кремлівських «лабораторіях» то Новоросію видумують... То, як-от зовсім нещодавно, проголосили Малоросію. Ну що на це скажеш? «Нехай собі як знають, божеволіють, конають, – а нам своє робить!» [6].

«Отже, як наслідок, комедія живе завдяки трагедії, так само як романи – завдяки епосу. Історично вона народилась у Стародавній Греції як свого роду реакція на трагіків і філософів, що прагнули ввести нових богів і створити нові звичаї. В ім'я народних традицій, «наших батьків» і священних ритуалів Аристофан виводить на сцену сучасних йому персонажів – Сократа й Еврипіда. І в образах Сократа й Еврипіда Аристофан виставляє на сцені все те, що перший створив у царині філософії, а другий – у поезії» [13 с. 184]. Тобто, на думку Х. Ортега-і-Гассета, Аристофан, висміюючи Сократа й Еврипіда, захищається від змін в тому, що сьогодні ми б назвали політичним дискурсом або політичною культурою.

Комедія, як стверджує Х. Ортега-і-Гассет, – це літературний жанр консервативних партій. В «Поетиці» Арістотель зазначив, що комедію вперше створили мегарійці в Елладі, коли

установили демократичну владу [2, с. 4]. Можна цю думку доповнити роздумами Х. Ортега-і-Гассета і сказати, що в демократії виникає потреба захищатися від різних поглядів, що створювали загрозу для стабільності політичної системи.

Арістотель зазначає: в комедії намагаються показати людей гіршими, а в трагедії – кращими від їхніх сучасників. Відрізняють їх також почуття: трагедія викликає ненависть, страх, жаль; комедія – сміх і радість.

Тобто, поєднавши ці два твердження, можна припустити, що в умовах демократії консерватори або представники влади використовують механізми висміювання для того, щоб дискредитувати конкурента. Ця ідея не цілком узгоджується з поширеним припущенням, що комедія здатна скинути владу всяких авторитетів, яку висловив У. Еко в романі «Ім'я Рози». Ймовірно, ефект комічності використовують для того, щоб позбавити впливу певних ідей, адже неможливо ставитися серйозно до того, з чого сміються, проте, на відміну від трагедії, комедія не здатна спровокувати активну політичну реакцію.

Отже, аналіз жанрових та стилістичних ознак сучасного політичного дискурсу в Україні дає підстави стверджувати, що мотиви трагічності та комічності не втрачають свого значення у творення громадської думки. Будучи жанровим (тобто розвивається за власними правилами) та стилістичним (проявляється через індивідуальні ознаки автора) вибором і комедія, і трагедія виконують політичні функції: з одного боку, мобілізують, з іншого боку, дискредитують противника.

Бібліографічний список:

1. Lasswell H. D. Language Of Politics: Studies In Quantitative Semantics / Harold D. Lasswell, Nathan Leites // Copyright assigned to the Massachusetts Institute of technology, 1965. – 398 s.
2. Античні поетики. Арістотель. Поетика. Псевдо-Лонгін. Про високе. Горацій. Про поетичне мистецтво / упор. М. Борецький, В. Зварич. – К. : Грамота, 2007. – 168 с.
3. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества [Електронний ресурс] / М. М. Бахтин. – М. : Искусство, 1979. – Режим доступу: http://teatr-lib.ru/Library/Bahtin/esthetic/#_Точ225599046
4. Ван Дейк Т. А. Дискурс и власть: репрезентация доминирования в языке и коммуникации / Т. А. Ван Дейк. – М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2013. – 344 с.
5. Виступ П.Порошенка на параді до Дня Незалежності [Електронний ресурс] / Петро Порошенко // Інформаційне агентство «Українські Національні Новини». – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1378548-vistup-p-poroshenka-na-paradi-do-dnya-nezalezhnosti>.
6. Виступ Президента під час урочистого заходу «Парад військ» з нагоди 26-ої річниці Незалежності України [Електронний ресурс] / Петро Порошенко // Адміністрація Президента України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-pid-chas-urochistogo-zahodu-parad-vijsk-z-42878>.
7. Виступ Президента України Петра Порошенка на урочистому прийнятті з нагоди Дня Незалежності України [Електронний ресурс] // Адміністрація Президента України. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-ukrayini-petra-poroshenka-na-urochistomu-p-35845>.
8. Виступ Президента України під час Параду Незалежності [Електронний ресурс] // Офіційне інтернет-представництво. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-ukrayini-pid-chas-paradu-nezalezhnosti-37949>.
9. Гайкова О. Предвыборный дискурс как жанр политической коммуникации (на материале английского языка) : дис. ... канд. філ. наук [Електронний ресурс] / Гайкова О. – Волгоград, 2003. – 211 с. – Режим доступу: <http://tinyurl.com/neyue9r>
10. Женетт Ж. Стиль и значение: stilus et significatio : пер. з фр. [Електронний ресурс] / Ж. Женетт. – М. : Изд-во имени Сабашниковых. – 1998. – Режим доступу: <http://www.niv.ru/doc/zhenett-raboty-po-poetike/stil-i-znachenie.htm>
11. Калішук д. М. Концептуальні стилі англомовних політиків (на матеріалі політичного дискурсу президентів Дж. Буша мол., Б. Обама) : автореф. Дис. На здобуття наук. Ступеня канд. Філ. Наук : спец. 10.02.04 "германські мови" / калішук діана миколаївна – запоріжжя, 2017.
12. Ончуленко М. Жанри політичного дискурсу [Електронний ресурс] / М. Ончуленко. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/22_NNP_2011/Philologia/3_90961.doc.htm;
13. Ортега-і-Гассет Х. Роздуми про Дона Кіхота/Хосе Ортега-і-Гассет. – Київ: Дух і Літера, 2012. – 216 с.
14. Почепцов Г. Семиотика / Григорий Почепцов. – М. : «Рефл-бук» ; К. : «Ваклер», 2002. – 432 с.
15. Штомайер Герд. Політика і мас-медіа / Герд Штомайер.// перл. З нім. А. Орган. – Київ: Видавничий дім «Коево-Могилянська академія», 2008. – 303 с.

Kryvenko S. O. Motives of tragedy and comedy in modern political discourse of Ukraine

In the article it is analyzed the notions of style and genre of political discourse, substantiated the expediency of researching these concepts in the modern political science. The author outlines the main features of the genre and style of political speeches of the President of Ukraine Petro Poroshenko, which were given 2014–2017 on Independence Day of Ukraine. It is revealed that they have signs of conflictive political language. Also, the analysis of the speeches of P. Poroshenko has shown following features of the style of the President: the presence of metaphors; using of symbols that have a positive connotation and play a role of a benchmark for state's development ("freedom", "independence", etc.); historical categories are used in order to create political mythology; the presence of religious metaphors ("collective sin", "the sin of elites to redeem the people", etc.); intertextuality (or quoting); using of slogans; presence of labels, which are called to discredit opponents; using of cultural codes ("Ukrainian family", etc.). In the article there are described features of tragedy as a genre and an author's stylistic choice, also are indicated criteria of tragedy and described its possible influences on the political audience. The author considered the mechanisms of heroization as an element of tragedy in political discourse. The motives of comicality in political discourse are described in view of the development of democracy. In the article, there is expressed and substantiated an assertion that in conditions of democracy, conservatives or representatives of the government use mechanisms of ridicule to discredit a competitor. There is also made an assumption that the effect of comedy is used in order to relieve the influence of certain ideas, since it is impossible to treat seriously ideas what you are laughing at, while the effect of tragedy is used when it is necessary to provoke an active political reaction from audience.

Key words: *political discourse, slogans, comedy and tragedy, the genre of political discourse, the style of political discourse, media analysts, communications.*